

også en rekke engasjerte mennesker som ønsket å beskytte landet sitt mot enda et helseproblem. Det burde være mulig. Da tobakksbruken eksploderte i Vesten, fantes det lite kunnskap om helseeffekter og forebygging. I dag vet vi hva som skal til for å stoppe tobakksepidemien (7). Det gjelder bare å sette tiltakene i verk.

Kjersti Opdal

kjersop@stud.ntnu.no

Caroline Ustvedt

Det medisinske fakultet

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
7491 Trondheim

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Litteratur

1. Abdullah ASM, Husten CG. Promotion of smoking cessation in developing countries: a framework for urgent public health interventions. *Thorax* 2004; 59: 623–30.
2. Thun MJ, da Costa e Silva VL. Introduction and overview of global tobacco surveillance. I: Shafiq O, Dolwick S, Guindon GE, red. *Tobacco control country profiles*. 2. utg. Atlanta: American Cancer Society, 2003: 7–12. www.who.int/entity/tobacco/global_data/country_profiles/Introduction.pdf [10.8.2008].
3. Yach D, Bettcher D. Globalisation of tobacco industry influence and new global responses. *Tob Control* 2000; 9: 206–16.
4. Lopez A, Collishaw N, Piha T. A descriptive model of the cigarette epidemic in developed countries. *Tob Control* 1994; 3: 242–7.
5. Townsend L, Flisher AJ. A systematic literature review of tobacco use among adults 15 years and older in sub-Saharan Africa. *Drug Alcohol Depend* 2006; 84: 14–27.
6. Opdal K, Ustvedt C. Tobacco control in Tanzania. Trondheim: Det medisinske fakultet, Norges teknisk-vitenskapelige universitet, 2008. www.stolav.no/StOlav/Virksomhet/Behandling/Lunge-+og+arbeidsmedisin/Enheter/Arbeidsmedisin/
7. WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2008: The MPOWER package. Genève: WHO, 2008. www.who.int/tobacco/mpower/en/ [10.8.2008].
8. WHO Framework Convention on Tobacco control. Genève: WHO, 2003. www.who.int/fctc/text_download/en/index.html [10.8.2008].
9. Bovet P, Ross A, Gervasoni J-P et al. Distribution of blood pressure, body mass index and smoking habits in the urban population of Dar es Salaam, Tanzania, and associations with socioeconomic status. *Int J Epidemiol* 2002; 31: 240–7.
10. Jagoe K, Edwards R, Mugushi F et al. Tobacco smoking in Tanzania, East Africa: population based smoking prevalence using expired alveolar carbon monoxide as a validation tool. *Tob Control* 2002; 11: 210–4.
11. United Nations Development Programme. Human Development Reports Tanzania. http://hdrstats.undp.org/countries/country_fact_sheets/cty_fs_TZA.html [24.4.2008].

Manuskriptet ble mottatt 14.5. 2008 og godkjent 1.9. 2008. Medisinsk redaktør Siri Lunde.

Karsinom, karcinom eller carcinom?

Ordet brukes ofte i medisinske dokumenter, men hvordan skal det skrives?

Kreft som utgår fra overflateceller, kalles for «karsinom» (fra det latinske ordet «carcinoma»). Forstavelser som «plate», «adeno» og «overgangsepitel» brukes for å presisere hva slags type karsinom det dreier seg om.

Nesten alle krefttilfeller blir diagnostisert ved at celler og vev sendes til en av landets 20 patologiavdelinger, der materialet prosesseres og til slutt vurderes ved hjelp av mikroskop. Både patologer og klinikere bruker ulike norske skrivemåter av det latinske ordet carcinoma – oftest «carcinom» eller «karsinom», noen ganger «karcinom».

Hva er korrekt? Forfatterveiledningen i *Tidsskriftet* er tydelig (1). Fornorsket form er «karsinom», og avledninger av dette grunnordet skal skrives tilsvarende: karsinogen, karsinogenese, karsinoid, karsinomatose etc. Den fornorskede formen karsinom finnes også i en rekke andre oppslagsverker (2–7). Vi kan imidlertid bruke det latinske ordet carcinoma som i begrepet «carcinoma in situ» for å fortelle at det foreligger et preinvasivt karsinom. Eller for eksempel «carcinoma hepatocellulare», som på norsk blir hepatocellulært karsinom eller levercellekar-sinom.

Ikke så sikkert?

Kunnskapsforlagets medisinske ordbok har imidlertid også oppslagsordet «carcinom» med henvisning til «karcinom» (men ikke til «karsinom»), og under oppslagsordet «karsinom» står det henvisning til «carcinoma» (men ikke til «carcinom») (5). *Norsk ordbok* bruker derimot både «karsinom» og «carcinom» som fornorskede ord (8). Våre naboer, svenskene og danskene, bruker «karcinom» (9, 10). I *Store norske leksikon* (11) brukes også begrepet «karsinom in situ», altså med fornorsking av kun det første ordet, og det er vel feil. Så det er kanskje ikke til å undres over at vi leger skriver ordet «karsinom» forskjellig, selv om oppslagsbøkene naturlig nok stort sett bruker den korrekte formen.

Konklusjon

Er dette viktig? Generelt vil språkkvalitet i skrift og tale og oppbygging av tekster reflektere nivå av fagkunnskap. Hvordan

vi beskriver noe, henger sammen med hvordan vi observerer og i vårt fag sammen med vår forståelse av normal og patologisk anatomi. Derfor bør det også være viktig med bevisst, korrekt og konsistent bruk av medisinske ord og uttrykk.

Altså – «karsinom» er korrekt fornorsking.

Ivar Skjåk Nordrum

ivar.nordrum@ntnu.no

Institutt for laboratoriemedisin,

barne- og kvinnesykdommer

Det medisinske fakultet

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
7489 Trondheim

Litteratur

1. Tidsskriftets forfatterveiledning. www.tidsskriftet.no/index.php?nota_id=57 [5.9.2008].
2. Øyri A. *Norsk medisinsk ordbok*. 8. utg. Oslo: Samlaget, 2007: 512.
3. Lindskog BI. *Gyldendals store medisinske ordbok* (tidligere Universitetsforlagets store medisinske ordbok). 2. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003: 263.
4. *Store norske leksikon*. Karsinom. www.snl.no/article.html?id=623944 [5.9.2008].
5. Nylenna M, red. *Medisinsk ordbok*. 6. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2005: 57, 169.
6. Berulfsen B, Gundersen D. *Fremmedord blå ordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2004.
7. *Tanums store rettskrivningsordbok*. 9. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2005: 400.
8. Guttu T. *Norsk ordbok med 1000 illustrasjoner*. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2005.
9. *Svenska akademis ordbok*. <http://g3.spraakdata.gu.se/saob> [5.9.2008].
10. Nørby S, red. *Klinisk ordbog*. 16. utg. København: Munksgaard, 2004: 616.
11. *Store norske leksikon*. Karsinom in situ. www.snl.no/article.html?id=13179261 [5.9.2008].